Az árvíz kockázatkezelési tervek alkalmazása a jogszabályokban

§

Martfű, 2010. november 25.
Dr. Makay Gábor
Dél-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság

- Az árvíz kockázatkezelési tervek megjelenése a jogforrásokban
- Egyéb árvíz kockázatkezelési eszközök, módszerek megjelenése a jogszabályokban
- A jövő jogalkotási programja

	EU	HU
Új jogterület	2007/60/EK irányelv	178/2010. (V.13.) Kormány rendelet
Új szemlélet	„Floods are natural phenomena …” (irányelv (2) bekezdés)	„… az árvízi biztonság és az árvizekkel való gazdálkodás …” „… az árvizek elleni védelmek kizárólag a töltések magasítására és erősítésére szorítkozó megoldása nem járható út …” (VTT kommentár)
„Elkésett” jogalkotás	2009.XI.26.	2010.V.13.

Hatályos jogforrások – EU

- EK irányelv
  - Irányelv, mint jogforrás az EU-ban
    - „Másodlagos” jog
    - Konkrét célok meghatározása, a megvalósítás módját a tagállamokra bízza
    - Határidő, kötelező implementálás

Hatályos jogforrások – EU

- 2007/60/EK irányelv –
  Az árvízkockázatok értékeléséről és kezeléséről
  - Célja
    - ***Árvízkockázat*** csökkentése - túlmutatva a 2000/60/EK irányelven …
  - Általános rendelkezései (fogalom meghatározások)
    - ***Árvíz*** (flood):
      „A rendes körülmények között vízzel nem borított földterület ideiglenes víz alá kerülése."
    - ***Árvízkockázat***:
      „Az árvízi esemény valószínűségének és az árvízi eseményhez társuló, az emberi egészségre, a környezetre, a kulturális örökségre és a gazdasági tevékenységre gyakorolt lehetséges káros következményeknek az együttese."

Hatályos jogforrások – EU

- Tartalma

  - Előzetes árvízkockázati értékelés (II. fejezet) – H.i: 2011.12.22
  - Árvízveszélytérképek és árvízkockázati térképek (III: fejezet) – H.i: 2013.12.23
  - Árvízkockázat-kezelési tervek (IV. fejezet) - H.i: 2015.12.22

  - Nyilvánosság tájékoztatása és konzultáció (V. fejezet)

  - Felülvizsgálatok, jelentések (VIII. fejezet)

    - Előzetes árvízkockázati értékelés – H.i: 2018.12.22
    - Árvízveszélytérképek és árvízkockázati térképek - H.i: 2019.12.22
    - Árvízkockázat-kezelési tervek – H.i: 2021.12.22

- Tagállamok implementálási határideje: 2009.XI.26-ig!

Hatályos jogforrások – HU

- 178/2010. (V.13.) Kormányrendelet

A vizek többletéből eredő kockázattal érintett területek meghatározásáról, a veszély – és kockázati térképek, valamint a kockázatkezelési tervek készítéséről, tartalmáról

- Felhatalmazó rendelkezés: 1995. évi LVII. törvénynek (Vgtv.) a 2008. évi XCI. módosító törvénnyel beépített 45. (7) bek. q) pontja

- EK irányelv teljes mértékű implementálása:

  - Előzetes kockázatbecslés - H.i: 2011.12.22
  - Veszély- és kockázati térkép - H.i: 2013.12.23
  - Kockázatkezelési célok
  - Kockázatkezelési tervek - H.i: 2015.12.22

Hatályos jogforrások – HU

- A tervek készítője: KÖVIZIG-ek, miniszter
- Elfogadás: ?

Egyéb árvíz kockázatkezelési eszközök, módszerek a hazai jogszabályokban

- Tározók, tározás
- Nagyvízi mederkezelési tervek
- A kis vízfolyások szabályozása
- Ártéri gazdálkodás

Tározók, tározás

- Szabályozása a HATÁLYOS jogszabályokban

  - Vgtv. 1. sz. melléklet 34.) pont
    „árvízi tározó: olyan ideiglenes víztartásra szolgáló árvízvédelmi vízi létesítmény, amely elsődlegesen az élet- és vagyonbiztonság megteremtését (vész-, szükség- és árapasztó tározó), továbbá egyéb hasznosítási célok elérését is szolgálja. Árvízvédelmi célú elárasztására csak rendkívüli árvízi esemény esetén kerül sor."

  - Vgtv. 20. (4.) bekezdés
    „Az ingatlan tulajdonosa (használója) köteles tűrni, hogy a földrészlet fekvése szerint illetékes vízügyi hatóság határozata alapján az ingatlanát árvízi tározóként kijelöljék.
    Az árvízi tározó területének kijelöléséhez szükséges feltételeket a **Kormány rendeletben** határozza meg."

Tározók, tározás

- Szabályozása a **TERVEZETT** jogszabályokban

  - 2010. évi … törvény az 1995. évi LVII törvény módosításáról
  - A Kormány …/2010. (…) sz. rendelete

A tározókkal kapcsolatban születendő szabályozás lényegi elemei

- Nem állandó jellegűek
- „Kijelölt” területek, bejegyzett jogi tény
- Közérdekű korlátozások

(2) A vízkárelhárítási célú tározó területén nem lehet:
a.) építési bejelentés-, valamint engedélyköteles tevékenységet folytatni,
b.) a vízügyi hatóság hozzájárulása nélkül a terepviszonyokat megváltoztató feltöltést, mélyítést végezni.
(3.) A vízkárelhárítási célú tározó területén lévő termőföld művelési ága a tározó kezelőjének hozzájárulásával változtatható meg

(A **TERVEZET** 21/A (2), (3) bekezdései)

A tározókkal kapcsolatban születendő szabályozás lényegi elemei

- Kártalanítás
  - Rendelkezésre állással, használat korlátozásával összefüggő értékcsökkenés miatt
  - A tározóterület igénybevétele során okozott tényleges kár miatt

A VTT szerepe

- 2004. évi LXVII törvény - a Tisza-völgy árvízi biztonságának növelését, valamint az érintett térség terület- és vidékfejlesztését szolgáló program (a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése) közérdekűségéről és megvalósításáról

- Úttörő szabályozás - „Az egyébként érvényes szabályokhoz és megoldásokhoz képest speciális rendelkezések szükségesek." (VTT kommentár)

- Csak a Tisza-völgy …

A VTT szerepe

- Tapasztalatok

	VTT	TERVEZET
Településrendezési eszközökben történő megjelenés	Automatikusan, 9 hónapon belül	
A kijelölés módja	Miniszteri rendelet	*Hatósági határozat*
Kétszeri, illetve teljes kártalanítás kérdése	Értékcsökkenés + teljes kár	*Értékcsökkenés + tényleges kár*
Értékcsökkenés mértéke	8000 Ft/AK	*8000 Ft/AK + évenkénti infláció*

A Nagyvízi mederkezelési tervek

- Szabályozása a **HATÁLYOS** jogszabályokban

  - Vgtv. 24. (3) bekezdés
    „A folyók nagyvízi medrére vonatkozóan kezelési tervet kell készíteni, amely a nagyvízi mederben tevékenységet folytatókra kötelező.
    A kezelési terv készítésére, tartalmára, jóváhagyására vonatkozó szabályokat a **miniszter rendeletben** állapítja meg."

  - 21/2006. (I.31.) Kormány rendelet - A nagyvízi medrek, a parti sávok, a vízjárta, valamint a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról és hasznosításáról, valamint a nyári gátak által védett területek értékének csökkenésével kapcsolatos eljárásról

- Szabályozása a **TERVEZETT** jogszabályokban

  - A vidékfejlesztési miniszter .../2010.(...) sz. rendelete

A Nagyvízi mederkezelési tervvel kapcsolatban születendő szabályozás lényegi elemei

- A terv készítője: A KÖVIZIGEK
- Általános, részletes nagyvízi mederkezelési tervek
- Elfogadás: Miniszteri rendelettel
- Felülvizsgálandó: 6 évente (VGT)
- Nyilvánosság, tájékoztatás: EU-konform

A Nagyvízi mederkezelési tervvel kapcsolatban születendő szabályozás lényegi elemei

- Problémák:
  - A nagyvízi meder fogalmi meghatározása

<u>Vgtv:</u>

„Az a terület, amelyet az árvíz levonulása során a víz rendszeresen elborít.”
(1. sz. melléklet 12.a.)

<u>21/2006. (I.31.) Kormány rendelet</u>

„Az a terület amit a mértékadó árvízszint vagy az eddig előfordult legnagyobb árvízszint közül a magasabb jelöl ki.”
(5. (1.) bek.

A Nagyvízi mederkezelési tervvel kapcsolatban születendő szabályozás lényegi elemei

- A Nagyvízi mederben már a jogszabály hatályba lépése előtt létesített építmények sorsa

„Az építmények, illetve a növényzet eltávolításáért e rendelet hatálybelépését megelőzően megvalósított létesítés, illetve telepítés esetén az ingatlan tulajdonosát csak akkor illeti meg kártalanítás, ha a parti sávot magában foglaló terület beépítése, betelepítése a beépítés időpontjában nem volt jogellenes.” (21/2006.(1.31) Kormány rendelet 13. (4). bek.

Az ártéri gazdálkodás új igényének megjelenése a jogszabályokban

Pozitív szabályozás

- 97/2005. (XII.25.) OGY határozat az Országos Területfejlesztési koncepcióról
,, Ennek keretében az ártéri gazdálkodás hagyományainak újraélesztése;

- 29/2008. (III.20.) OGY határozat a Nemzeti Éghajlat változási stratégiáról
,, elő kell segíteni az ártéri tájgazdálkodás minél szélesebb körben történő elterjesztését."

- 2004. évi LXVII tv. 24 (4)
,,(4) Felhatalmazást kap a Kormány hogy az ártéri gazdálkodás szakmai elveit … rendeletben állapítsa meg." (2010. évi mód.)

Negatív szabályozás

- Vgtv 22. (1) a.)
,,Az ingatlant csak úgy hasznosíthatja, művelheti, hogy ezáltal a vizek természetes lefolyását ne akadályozza;…"

- 21/2006. (I.31.) Kormány rendelet

… és mi a helyzet a kisvízfolyásokkal?

- (Még) kevésbé szabályozott

  - Nagyvízi mederkezelési tervek

    „ ha a vízfolyás mellékvízfolyásoknak mederhasználata jelentősen befolyásolja a mederkezelési tervvel érintett vízfolyás morfológiai, hidrológiai vagy hidraulikai viszonyait, illetve ezek változását, akkor a mederkezelési terveknek ki kell terjednie a mellékvízfolyás meder kezelésére is.”

  („TERVEZET”!)

  - Árvízkockázat-kezelési tervek ?

    ,,Az előzetes kockázatbecslést a vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól szóló jogszabályban meghatározott részvízgyűjtőkre kell elkészíteni.”

  Fentiek alapján meg kell határozni azokat a területeket (tervezési egységeket), amelyek alapján kockázatkezelési tervek fognak készülni.

… és mi a helyzet a kisvízfolyásokkal?

- Probléma: vegyes ,, szerkezet”
  - Víz tulajdonjoga
  - Meder tulajdonjoga
  - Védekezés felelőssége

A jövő …

- Folyamatban lévő jogalkotások befejezése

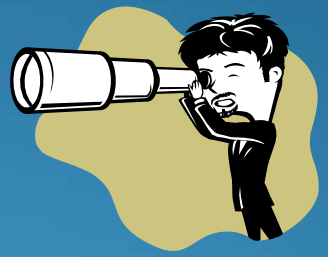

- A meglévő jogszabályok alkalmazása

- Átmeneti idő
  - Magánjogi eszközök, kisajátítás, felfüggesztett hatósági eljárások …
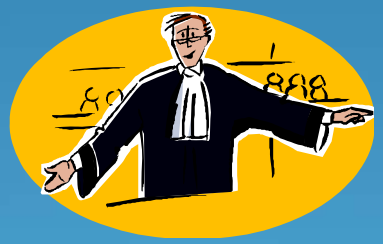
Köszönöm a figyelmet!